

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta covid-19-pandemian johdosta toteutettavien, covid-19-rokotteiden ja covid-19-taudin in vitro –diagnostiikkaan tarkoitettujen lääkinnällisten laitteiden arvonlisäveroa koskevien tilapäisten toimenpiteiden osalta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 28 päivänä lokakuuta 2020 tekemä ehdotus direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta covid-19-pandemian johdosta toteutettavien, covid-19-rokotteiden ja covid-19-taudin in vitro –diagnostiikkaan tarkoitettujen lääkinnällisten laitteiden arvonlisäveroa koskevien tilapäisten toimenpiteiden osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2020

Valtiovarainministeri Matti Vanhanen

Neuvotteleva virkamies Marja Niiranen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

MUISTIO
19.11.2020

EU/2020/1577

EHDOTUS COVID-19-PANDEMIAN JOHDOSTA TOTEUTETTAVIEN, COVID-19-ROKOTTEIDEN JA COVID-19-TAUDIN IN VITRO-DIAGNOSTIIKKAAN TARKOITETTujen LÄÄKINNÄLLISTEN LAITTEIDEN ARVONLISÄVEROA KOSKEVIEN TILAPÄISTEN TOIMENPITEIDEN OSALTA

1 Yleistä

Euroopan komissio antoi 28 päivänä lokakuuta 2020 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivin 2006/112/EY, jäljempänä *arvonlisäverodirektiivi*, muuttamisesta. Ehdotuksessa esitetään covid-19-pandemian johdosta toteutettavia, covid-19-rokotteiden ja covid-19-taudin in vitro -diagnostiikkaan tarkoitettujen lääkinnällisten laitteiden arvonlisäveroa koskevia tilapäisiä toimenpiteitä.

2 Ehdotuksen tausta

Maailman terveysjärjestö (WHO) on vuoden 2020 alkupuolella julistanut covid-19-epidemian kansainväliseksi kansanterveysuhaksi ja pandemiaksi. Euroopan Unioni toimii yhteistyössä WHO:n ja eräiden globaalien toimijoiden kanssa pandemian torjumiseksi. Tavoitteena on tukea in vitro -diagnostiikkaan tarkoitettujen lääkinnällisten laitteiden (testipakkaukset), hoitojen ja rokotteiden kehittämistä ja tasapuolista jakelua.

Edellä mainittujen tavoitteiden toteutumiseksi komissio on laatinut covid-19-rokotteita koskevan EU:n strategian (Komission tiedonanto parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja Euroopan investointipankille – EU:n strategia covid-19-rokotteiden kehittämiseksi (COM(2020) 245 final, 17.6.2020). Strategian tavoitteena on nopeuttaa viruksen vastaisten rokotteiden kehittämistä, valmistusta ja käyttöönottoa ihmisten suojelemiseksi unionissa. Vaikka tehokas ja turvallinen rokote todennäköisesti ratkaisee pandemian, testaus on edelleen välttämätöntä pandemian hillitsemiseksi.

Arvonlisäverotuksessa on pandemian johdosta toteutettu eräitä poikkeuksellisia toimia. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tilapäisesti maahantuodut pandemian vaikutusten torjumiseksi tarvittavat tavarat verosta (Komission päätös (EU) 2020/491, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2020, covid-19-epidemian vaikutusten torjumiseksi vuonna 2020 tarvittavien tavaroiden tuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta). Maahantuonnin vapautus koskee muun muassa mainittuja testipakkauksia.

Nykyinen arvonlisäverodirektiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa rokotteisiin. Lisäksi eräillä jäsenvaltioilla on ns. standstill -poikkeusten perusteella mahdollisuus soveltaa poikkeuksellisen alhaisia alennettuja verokantoja tai nollaverokantaa rokotteisiin.

Neuvostossa on käsiteltävänä komission 18 päivänä tammikuuta 2018 antama ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta (KOM(2018) 20 lopul). Jos ehdotus hyväksyttäisiin, jäsenvaltioilla olisi oikeus tietyin edellytyksin soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa mainittuihin testipakkauksiin ja tällaisiin laitteisiin läheisesti liittyviin palveluihin. Lisäksi annettaisiin mahdollisuus vapauttaa verosta oikeuksin vähentää edeltävässä vaiheessa maksettu vero (nollaverokanta) edellä mainitut hyödykkeet sekä rokotteet ja niihin läheisesti liittyvät palvelut. Ehdotuksen käsittely neuvostossa on kesken.

3 Ehdotuksen tavoite

Ehdotuksen tavoitteena on antaa jäsenvaltioille välittömästi mahdollisuus ottaa arvonlisäverotuksessa käyttöön eräitä tilapäisiä toimenpiteitä. Tarkoituksena on varmistaa, että covid-19-pandemian rokotteita ja in vitro -diagnostiikkaan tarkoitettuja lääkinnällisiä laitteita (testipakkauksia) on unionissa nopeasti tarjolla yleisesti kohtuullisella hinnalla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarkoituksena on alentaa mainittujen hyödykkeiden hankinnasta terveydenhuollon järjestelmälle aiheutuvia kustannuksia.

4 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat väliaikaisena toimenpiteenä soveltaa nollaverokantaa covid-19-rokotteiden ja in vitro -diagnostiikkaan tarkoitettujen lääkinnällisten laitteiden (testipakkaukset) luovutuksiin sekä niihin läheisesti liittyviin palvelujen suorituksiin.

Lisäksi jäsenvaltiot voisivat soveltaa tilapäisesti alennettua verokantaa edellä mainittuihin testipakkauksiin ja niihin läheisesti liittyviin palveluihin.

Verokohtelun lievennys koskisi sekä kotimaasta että toisesta jäsenvaltiosta tehtyjä hankintoja. Soveltamisalaa kuuluisivat vain komission tai jäsenvaltion hyväksymät rokotteet. Toimenpiteitä voisi soveltaa vain sellaisiin testipakkauksiin, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/745, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2017, lääkinnällisistä laitteista, direktiivin 2001/83/EY, asetuksen (EY) N:o 178/2002 ja asetuksen (EY) N:o 1223/2009 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 90/385/ETY ja 93/42/ETY kumoamisesta ja muussa sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä vahvistettujen vaatimusten mukaisia.

Toimenpiteet on tarkoitettu sovellettavaksi vain covid-19-pandemian poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ehdotuksen mukaan niitä voisi soveltaa vuoden 2022 loppuun saakka, mutta olosuhteiden epävarmuuden takia tarvetta pidentää soveltamisaikaa tarkasteltaisiin tarvittaessa uudelleen ennen tuon ajankohdan päättymistä.

5 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuusperiaatteeseen

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 113 artiklaan, jonka mukaan hyväksyminen edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Ehdotus on komission mukaan toissijaisuusperiaatteen mukainen. Nykyinen unionin arvonlisäverolainsäädäntö ei mahdollista ehdotettujen toimenpiteiden käyttöönottoa. Unionin tason lainsäädännöllinen aloite on tehokkain tapa varmistaa mainittujen rokotteiden ja testipakkausten tasapuolinen ja kohtuuhintainen saatavuus kaikille EU:n kansalaisille mahdollisimman nopeasti.

6 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Euroopan parlamentin ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoja ei ole vielä annettu.

Ehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä kirjallisessa menettelyssä. Jäsenvaltioiden tuli ilmoittaa mahdolliset kommenttinsa 12.11.2020 mennessä. Asian käsittely on päättynyt neuvoston veroasiain työryhmässä. Käsittely tapahtui puheenjohtajan jakaman kompromissiehdotuksen WK 11970/2020 INIT perusteella, joka vastaa sisällöltään direktiiviehdotusta. Tästä syystä asiasta on annettu E-kirjelmä ennen U-kirjelmää.

Asia on käsitelty 9.–11.11.2020 EU-asioiden komitean alaisen jaoston EU9 (Verot) kirjallisessa menettelyssä.

7 Ehdotuksen vaikutukset Suomelle

Ehdotukset eivät toteutuessaan edellytä arvonlisäverolain (1501/1993) muuttamista.

Arvonlisäverolain mukaan covid-19-rokotusten antaminen ja mahdollisen tartunnan testaaminen ovat verotonta terveyden- ja sairaanhoitoa. Terveyden- ja sairaanhoidosta erillisesti luovutettuna rokotteet ovat lääkkeinä alennetun 10 prosentin verokannan alaisia ja testipakkaukset yleisen verokannan alaisia. Lisäksi Suomessa on voimassa väliaikainen nollaverokanta, joka koskee covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisia myyntejä sekä unionista tai kolmansista maista tehtyjä hankintoja julkisen terveyden- ja sairaanhoidon sekä sosiaalihuollon palvelujen tuottajille sekä Tullin hyväksymille organisaatioille edellyttäen, että hyödykkeet on tarkoitettu luovutettavaksi vastikkeetta potilaille.

8 Ahvenanmaan asema

Asia ei kuulu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

9 Valtioneuvoston kanta

Hallitus kannattaa ehdotusta antaa jäsenvaltioille väliaikaisesti mahdollisuus soveltaa nollaverokantaa covid-19-rokotteiden ja -testipakkausten luovutuksiin sekä niihin läheisesti liittyviin palveluihin tai alennettua verokantaa mainittuihin testipakkauksiin ja niihin läheisesti liittyviin palveluihin.